

NOČ PRED JUTROM . . .

MIRAN JARC

Noč pred jutrom, noč žuborečih daljav,
noč bledih zvezd na vzhodnem svodu nebá,
noč nad vrtovi božje čuječnosti.

Zemlja vseširno sprostrta v varstvu mrakot,
zemlja deviška, samotna v prostorju svetov,
v sanji svežih motnjav in rahlih svetosti.

Buden, zazrt v zastrmelo tišino svetá,
zemlja, s teboj sem [v dnevu bloden, brezdomski,
vriščečim, kričečim glasovom odmaknjen, sovražen].

Zemlja, nad Tebe se sklanjam. Vsa tuja si v dnevu,
vdana rokam, ki te plenijo, grebejo, trgajo,
njim se razdajaš, o sladostrastnica večna.

V množicah, znova in znova sprejemaš jih k sebi
vse vprek, ne ločiš jih po obrazu in srcu,
strašna si v svoji slepoti, večna pramati.

Čakal sem te v temni žalosti, skrit v svojo vero,
prišel sem k tebi ob pozni uri spokojev,
brez besede, z ljubeznijo tihih oči,

kakor deseti brat, ki je goste prešerne
zapustil užaljen in šel se spovedat gozdovom,
bog ga je v varstvo vzel pred krohotom pijancev, —

kakor k deklici beli, njen dom je svetišče
sinjih sožitij [so li dehtenja prek vrta
vase sprejela najine skrite molitve?], —

kot nočni potnik, ki je sredi planjave
izstopil iz vlaka drvečega v jutro neznano
bučnemu, žoltemu dnevu v rezki sprejem.

Mir na bregu podtalno zvenečih valov
usodnosti — ne več hropenje drevesa v viharju —
gledanje v dalje bivših, bodočih vekov.

Novo zavedanje sebe kâkor v bridkosti,
ki se preraja v radóst ob vdanem sprejetju
vekovite dolóčbe — to je posvečenje

v stvarstvu — vanj sem izdahnil poslednjo bolešt.
 Vsega takó naj obsije me milost, ki lije
 iz harmonije svetlega prebujenja
 dolgo, dolgo molčečega srcá.

BOŽJA MISEL IN RAZODETJE

JOSIP VIDMAR

I.

V 8. številki letošnjega «Časa» brani dr. Ušeničnik v članku «O svobodni umetnosti» krščansko umetnost (zakaj ne več katoliške?) in krščanske umetnike zoper neko novo poudarjanje umetniške svobode in zoper očitek, ki sem ga oponesel Preglju kot kritik «Ljubljanskega Zvona»; da je namreč umetniško nedostaten, ker je moralno «omejen, moralno okupiran in nesvoboden». Razpravljajoč v dveh poglavjih o umetniški svobodi in o razmerju med krščanskim naukom in umetnostjo, prihaja Ušeničnik do zaključkov, da je umetnost samo relativno svobodna in da je krščanstvo z umetništvom združljivo. Opremljen s temi rezultati se vrne v tretjem poglavju k mojemu odklanjanju Preglja in krščanske umetnosti in razmišlja o psihološkem ozadju mojega stališča takole: «Jos. Vidmar sam nikjer ne pravi, da bi bil umetnik absolutno svoboden. Nasprotno! Zelo poudarja, da ima umetnik poslanstvo od zgoraj . . . Zato bi njega tudi ne mogla motiti ‚dogmatična in moralna vezanost‘, če ne bi bil pri njem za to povsem drugi razlog. Kateri je ta razlog? Ta, da krščansko religijo in moralo sploh zameta!» Na kar Ušeničnik kritično preišče mojo — sit venia verbo — etiko. Toda tega poglavja tu ne bom načenjal. Gre mi izključno za estetsko in kritično misel, ki jo Ušeničnik v navedenem odstavku psihološko tolmači. Tolmači jo napak, tudi logično ni njegovo sklepanje neoporečno, če naj trditev o razlogu mojega negativnega presojanja krščanske umetnosti nujno sledi iz postavljenih premis. Kajti stvar je enostavno ta, da sem navzlic prepričanju o relativnosti umetniške svobode v vseh člankih, ki jih pisatelj navaja, še bolj določno pa v članku «Umetnost in svetovni nazor» (LZ. 1928, št. 2.) skoro že do mučnosti ponavljal, da je v s a k zavedni, zlasti pa vsak v sistem urejeni in ne le krščanski svetovni nazor v umetnosti nevažen, da, umetniški svobodi nevaren, ker posega v ustvarjanje, to se pravi, ker se vriva med tvorca in življenje ter ne dopušča nepri-siljenega, neposrednega in tistega edinstvenega gledanja, v katerem se umetniška osebnost izživlja popolnoma v zmyslu svoje apriorne